

Vårt datum: 2020-04-30

Ert datum: 2020-01-29

Vårt diarienummer: 33-281/2020

Er beteckning: M2019/02246/Nm

**Handläggare**

Jenny McCarthy

Miljödepartementet

m.remissvar@regeringskansliet.se

m.naturmiljoenheten@regeringskansliet.se

## En utvecklad vattenförvaltning - SOU 2019:66

Sveriges geologiska undersökning (SGU) har den 29 januari 2020 tagit emot ovanstående ärende för yttrande. Med anledning av detta vill SGU framföra följande.

SGU delar utredningens uppfattning att det finns delar av vattenförvaltningen som inte fungerar fullt ut idag. Det handlar till exempel om frågor som länsstyrelsen saknar mandat att besluta om, särskilt kopplat till finansiering av nödvändiga åtgärder. Organisationsförändringarna som föreslås lösa problemen är dock mycket omfattande och SGU befärrar att vattenförvaltningen på kort sikt skulle tappa i effektivitet med risk för förseningar av rapporteringen till EU-kommissionen. För det fall att regeringen avser genomföra utredningens förslag bedömer SGU att flera frågor måste utredas närmare för att det ska vara praktiskt genomförbart. I en sådan genomförandeutredning bör SGU och de andra närmast berörda myndigheterna delta aktivt.

SGU stödjer i stort utredningens förslag men har ett antal synpunkter som framförs nedan. Först ges generella kommentarer till utredningen, följt av en detaljerad genomgång av de specifika förslagen i kapitel 17,18, 20 och 21.

### *Den regionala nivån behöver fortsatt vara stark*

SGU delar uppfattningen att vattenmyndigheterna bör avvecklas som egna myndigheter inom (de fem) länsstyrelserna. SGU anser dock att berörda fem länsstyrelser bör ta över en större del av uppgifterna än vad som framgår av utredningens förslag. SGU förespråkar att ansvar för regional samordning och samråd bör ligga hos de länsstyrelser som idag är vattenmyndigheter. Genom att bibehålla en stark regional nivå ökar chanserna att behålla nuvarande personal på vattenmyndigheterna med kompetens för att genomföra vattenförvaltningen. Då kommunerna föreslås få en stärkt roll inom vattenförvaltningen är behovet av en regional samordnande roll stort eftersom de centrala myndigheterna inte har tillräcklig regional förankring och kapacitet att verka och nå ut direkt till kommunerna. De fem samordnande länsstyrelserna torde exempelvis kunna bidra till samordning av insamling av underlag från länsstyrelser och kommuner för karakterisering, bedömning av påverkan, risk, status och MKN samt åtgärdsplanering på avrinningsområdesnivå. Den närmare utformningen av den regionala samordningen bör utredas vidare inom ramen för den genomförandeutredning som föreslås ovan.

SGU avstyrker förslaget om att myndigheten ska öppna tillfälliga lokalkontor på de orter där vattenmyndigheterna idag är baserade i syfte att behålla erfaren personal under övergångsperioden. Utöver kostnaderna som detta skulle medföra bedömer SGU att den bristande långsiktigheten sannolikt skulle bidra till att personal i nyckelpositioner söker andra tjänster.

*Ansvar för grundvattenförvaltning ska ligga hos SGU*

Utredningen föreslår att SGU ska ges ett kraftigt utökat ansvar för vattenförvaltningens genomförande i Sverige. Det visar på ett stort förtroende för SGUs kapacitet att bidra till genomförandet av ramdirektivet för vatten med dess dotterdirektiv.

SGU stödjer förslaget att ansvaret för föreskrifter och vägledning fortsatt ska ligga hos SGU avseende grundvatten, dvs att föreskriftsrätten även i fortsättningen är uppdelad på två centrala myndigheter. Den mycket starka kopplingen mellan geologi och grundvatten och de fördelar som finns att handhavandet sker inom en och samma myndighet tas på så sätt tillvara. Samverkan mellan SGU och Havs- och vattenmyndigheten är etablerad och förutsättningarna för ett väl utvecklat myndighetssamarbete på central nivå är goda. Ansvaret hos SGU för samordning av uppföljningen av miljömålet grundvatten av god kvalitet är ytterligare en faktor som väger in i ansvarsfrågan.

SGU stödjer även förslaget att myndigheten ska ansvara för att ta fram och besluta om övervakningsprogram för grundvatten. Ett gott samarbete med länsstyrelserna kring övervakning är redan etablerat och utgör en god grund att bygga vidare på. SGU ser gärna att myndigheten får en större roll i utformningen och genomförandet av de operativa miljöövervakningsprogrammen för grundvatten. Som tidigare framförts i miljöövervakningsutredningen ser SGU ett behov av en övergripande samordnande roll för miljöövervakningen med tydligare styrning, planering och samordning.

Ytterligare ett skäl som talar för att SGU bör få ett utökat ansvar för vattenförvaltningens genomförande är möjligheten att upprätthålla en långsiktigt kritisk massa i kompetens i grundvattenfrågor, något som de fem vattenmyndigheterna historiskt haft mycket svårt att uppnå.

*Utan stärkt finansiering saknas möjlighet för SGU att leva upp till utredningens förslag*

SGU delar uppfattningen att medel för vattenförvaltningen ska fördelas via förvaltningsanslaget, det vill säga föras över från utgiftsområde 20, anslag 1:11 till utgiftsområde 24 Näringsliv, anslag 1:8 Sveriges geologiska undersökning. När det gäller storleken på anslaget vill SGU framföra följande.

En av de största riskerna med utredningens förslag är underfinansiering. En effektiv förvaltning av våra vattenresurser kräver dels en helhetssyn där vattnets kvalitet och kvantitet hänger ihop och där grundvattnets och ytvattnets beroenden av varandra beaktas, dels en robust finansiering både vad gäller yt- och grundvatten.

Grundvattenfrågan har sedan starten varit lågprioriterad inom vattenförvaltningen, trots att grundvatten nationellt sett utgör en viktig dricksvattenkälla, och lokalt utsätts för hårt tryck. Utredningens förslag till skev resurstilldelning mellan HaV och SGU bevarar vattenförvaltningens nuvarande prioritering av ytvattenfrågorna samtidigt som den totala finansieringsnivån är låg. SGU föreslås få utökat ansvar inom områden som idag omfattar allt från vägledning till databearbetning. Att överta stora delar av vattenmyndigheternas arbete, utveckla befintligt vägledningsarbete samt utveckla modellansatserna är en *mycket* stor förändring. För att SGU ska ha en rimlig möjlighet att lösa de uppgifter som föreslås måste medlen till SGU utökas. SGU har bedömt att det behövs 25 nya tjänster för att myndigheten ska kunna närma sig utredningens förväntningar. Endast med ytterligare stärkt finansiering kan SGU ta

fram detaljerade metodbeskrivningar, modellera nationella underlag, bistå HaV i frågor om grundvatten såsom beredning av MKN till nämnden, ta fram förvaltningsplaner med mera. För att utföra datavärdsuppgiften, även i den omfattning som sker idag, krävs en utökad finansiering.

Det är en förutsättning och ett absolut krav att SGU tillförs tillräckligt med resurser för att vi ska kunna ta på oss de arbetsuppgifter som utredningen föreslår.

#### *Kommunerna behöver engageras mer i åtgärdsarbetet*

SGU delar uppfattningen att kommunerna måste engageras mer i åtgärdsarbetet. Dels i planeringen av nya åtgärder, dels för att sammanställningar av åtgärder som redan görs via annan lagstiftning, med relevans för vatten, ska bli mer kompletta och ge en mer rättvisande bild av det åtgärdsarbete som faktiskt utförs i Sverige.

#### *Ändring av vattendelegationernas roll och sammansättning behövs*

Med förslaget att vattendelegationerna läggs ner och besluten om distriktsvisa åtgärdsprogram flyttas till regeringen så blir kopplingen tydligare mellan finansieringen av åtgärder och den ordinarie statliga budgetprocessen med styrning och finansiering av statligt finansierad verksamhet. Besluten om normer föreslås flyttas till en ny nationell normgivningsnämnd på HaV som sannolikt har större möjlighet att sätta sig in i beslut om normer för grundvatten på ett annat sätt än vattendelegationerna har möjlighet att göra idag. SGU ser vissa problem med att centrala myndigheter idag sitter långt från normbesluten. Det gäller särskilt i det fall där vattenmyndigheterna introducerat egna lösningar på genomförande som inte följer SGUs föreskrifter. Det blir då ett problem att den centrala föreskrivande myndigheten har begränsat med insyn i vilken information som lämnats till vattendelegationerna som grund för beslut.

Kommunpolitiker ingår idag i vattendelegationerna i syfte att förstärka den lokala förankringen. Om en central normgivningsnämnd införs finns en risk för minskad lokal förankring i besluten. Ett av syftena med en ändrad organisation är att kommunerna ska bli mer delaktiga i åtgärdsarbetet. Häri ser SGU en risk med att införa ändringen. En central nämnd behöver därför en lokal och bred representation från den kommunala sektorn. Samtidigt finns det argument för att den lokala förankringen innan beslutet tas i nämnden ökar när förslag om miljö kvalitetsnormer och åtgärder tas fram lokalt per förekomst.

Angående beslut om förvaltningsplaner är SGUs bedömning att det kan fattas på nationell nivå, av Havs- och vattenmyndigheten i samverkan med SGU. Det har visat sig svårt för många aktörer inom vattenvattenförvaltningen att förhålla sig till fem beslut som är snarlika. Relevanta skillnader mellan distrikten kan rymmas inom ett nationellt beslut. Underlag till mer distriktsspecifika delar tas med fördel fram av fem samordnande länsstyrelser.

Om beslut om åtgärder fattas av regeringen följer frågan om finansiering av åtgärderna naturligt med beslutet. Vattendelegationen är visserligen utsedd av regeringen men har däremot inte fått finansieringsfrågan på sitt bord.

Vattendelegationerna har idag en viktig roll som kunskapsspridare av vattenförvaltningens resultat till bland annat politiker, branschorganisationer, högskolor och kommuner. Den funktionen behöver upprätthållas genom annan konstellation om vattendelegationerna avskaffas. För att

vattenförvaltningen, som med nödvändiga och ibland kostsamma åtgärder för vattenmiljön ska kunna genomföras med bred acceptans, behövs denna förankring och spridning av kunskap. SGU ser det som angeläget att kunskapsspridningen fortsatt prioriteras inom en ny organisation.

Sammanfattningsvis stödjer SGU förslaget att vattendelegationerna avvecklas och besluten fördelas på regeringen (avseende åtgärdsprogram), normgivningsnämnd (MKN) och HaV (förvaltningsplaner) med stöd av underlag från SGU i det senare fallet. Det är viktigt att kommunernas inflytande över besluten vidmakthålls och till och med stärks när vattendelegationerna avvecklas.

#### *Ta höjd för ökad administrationsbörda med ökad styrning och återrapportering*

Med en ökad styrning följer en ökad administrationsbörda för utförarna. Redan idag styrs vattenförvaltningen av betungande rapporteringskrav från EU-kommissionen. SGU vill poängtera att återrapporteringen till regeringen behöver läggas på en nivå som inte ytterligare ianspråktar resurser från kärnupdraget att bedöma påverkan, risk, status och åtgärdsbehov i vatten.

#### *En vattenförvaltningsavgift som också inkluderar övervakning bör utredas*

SGU stödjer förslaget att utreda om en vattenförvaltningsavgift kan införas. I utredningen bör även bedömas om övervakning för vattenförvaltningens behov kan inrymmas i en avgift. Underlagen för att göra rättssäkra bedömningar av status på vatten är idag inte tillräckliga. De senaste 2-3 årens satsning avseende övervakning av grundvatten är en ökning från en mycket låg nivå.

#### *Tillräckliga dataunderlag saknas för att få en ändamålsenlig förvaltning i 10 avrinningsdistrikt*

I teorin är förslaget om att införa 10 avrinningsdistrikt bra och i enlighet med direktivets syfte. I praktiken saknas redan idag grundvattendata i flera av gränsdistrikten. Grundvattenförekomster är inte avgränsade och miljöövervakningsstationer saknas. Införandet av tio avrinningsdistrikt, med rapporteringskrav, skulle leda till ökad rapporteringsbörda utan att någon egentlig nytta skulle tillföras grundvattenförvaltningen. Incitament för att lägga fokus på gränsområden med liten eller ingen mänsklig påverkan är tyvärr få. De knappa resurser som tilldelas grundvattenförvaltningen behöver riktas till de områden där det finns ett känt eller befarat tryck på grundvattenresursen som behöver åtgärdas. Mot denna bakgrund vill SGU påtala att antalet avrinnings/vattendistrikt som rapporteras till EU-kommissionen bör kvarstå.

#### *SGU vill byta fram områden där vi gärna ser en utökad eller bibehållen roll för myndigheten i enlighet med utredningens förslag*

- formaliserat ansvar för grundvattenförekomststavsgränsning
- ansvar för att ta fram, besluta och genomföra kontrollerande övervakningsprogram.

- ansvar för att besluta om operativa övervakningsprogram, samt att samverka med länsstyrelsen i framtagandet av operativa program
- ansvar för att ta fram, besluta och genomföra kvantitativa övervakningsprogram på nationell nivå, samt att samverka med länsstyrelsen i framtagandet av kvantitativa övervakningsprogram på regional nivå
- ansvar för att kvalitetssäkra och bereda underlag till miljökvalitetsnormer för grundvatten, i samverkan med HaV. Förslag per grundvattenförekomst lämnas av länsstyrelser och kommuner, beslut om normer fattas nationellt.
- ansvar för att ta fram kunskapsunderlag inom kartläggning och analys (gärna med ett tillägg om mandat att samla in uppgifter från till exempel kommunernas råvattenkontroller och vattentäkter)
- modellering, med viss reservation. I utredningens förslag att SGU ska ta fram nationella modellberäknade underlag till övervakning, kartläggning och analys ligger ett antagande att dessa ska kunna användas för automatiserade klassificeringar som ska spara tid för länsstyrelsen i momentet kartläggning och analys (avsnitt 18.2.2). Nationella underlag utgör *en grund* för lokal analys men en grundvattenförekomst måste alltid bedömas enskilt.
- formaliserade datavärdskap för de data som grundvattenförvaltningen använder. För att underlätta insamling av data från externa aktörer krävs att det med datavärdskapet följer utökad finansiering. Redan idag är datavärdskapen underfinansierade vilket visar sig i användarvänligheten, bland annat.
- bibehållet ansvar för att ta fram föreskrifter och vägledning för grundvattenförvaltningen (inklusive metodbeskrivningar)
- bibehållet ansvar för Sveriges representation i Working group on groundwater inom CIS.

Nedan ges synpunkter på de förslag som utredningen framför.

Avsnitt	Utredningens förslag	SGUs synpunkt / kommentar
17.1	Det bör regleras i miljöbalken att Sveriges yt- och grundvatten ska förvaltas i syfte att skydda och förbättra de akvatiska ekosystemen, främja en hållbar vattenanvändning baserad på ett långsiktigt skydd av tillgängliga vattenresurser och mildra effekterna av översvämning och torka. Det bör framgå av vattenförvaltningsförordningen att vattenförvaltningen är en del av det svenska genomförandet av ramdirektivet för vatten.	SGU bifaller förslagen om reglering i MB och VFF
17.2	Det bör tydliggöras att det svenska vattenförvaltningsarbetet ska utgå från de tio avrinningsdistrikten Bottenhavet, Bottenviken, Glomma, Nordland, Norra Östersjön, Södra Östersjön, Torne älv, Troms, Trøndelag och Västerhavet, varav åtta är internationella. Beteckningen	Viktigt att begreppen definieras i lagstiftningen så att den internationella samverkan fungerar. Finns risk för sammanblandning och missförstånd vid begreppsbyte. Vattendistrikt är ett väl inarbetat begrepp som dessutom tydligare

	avrinningsdistrikt bör användas i stället för vattendistrikt. Bestämmelserna i 5 kapitlet miljöbalken om vattendistrikt bör upphävas och ersättas med en bestämmelse om att vattenförvaltningen ska utgå från avrinningsdistrikt. Bestämmelser om vilka avrinningsdistrikt som Sverige omfattas av och hur dessa distrikt är avgränsade bör finnas på förordningsnivå.	inkluderar kustzonen än begreppet avrinningsdistrikt.  Underlag saknas för att få till en ändamålsenlig grundvattenförvaltning i 10 distrikt. Risk för att resurser läggs på att administrera distrikt där data saknas och påverkanstrycket är lågt.
17.3	Fokus på avrinningsområden ska öka. I åtgärdsplaneringen ska huvudavrinningsområden kunna föras samman till större åtgärdsområden eller delas upp i mindre åtgärdsområden.	Detta görs redan idag men hanteras olika vad gäller om beslut i delegation tas eller inte. Flera delegationer är tveksamma att besluta om de fysiska åtgärder som ingår i lokala avrinningsområdesvisa åtgärdsprogram eftersom de enligt svensk lagstiftning inte är bindande.
18.2	SMHI och SGU ges ansvar för att på nationell nivå ta fram kunskapsunderlag för vattenförekomstindelningen. Länsstyrelserna kompletterar underlaget utifrån lokal kännedom. Havs och vattenmyndigheten och SGU ges ansvar för att identifiera vattenförekomster och SMHI för huvudavrinningsområden och kustområden. Länsstyrelserna ges ansvar för att för respektive län ta fram kunskapsunderlag och se över och ge förslag på statusklassning, förklaring av konstgjorda och kraftigt modifierade ytvattenförekomster och miljö kvalitetsnormer. I detta ingår att genomföra påverkansanalys och riskbedömning och ekonomisk analys. Arbetet ska genomföras i samverkan mellan de länsstyrelser som ansvarar för arbetet inom varje avrinningsområde. Analysarbetet ska förstärkas. Havs- och vattenmyndigheten och SGU ges ansvar för att aggregera kunskapsunderlaget till distriktsnivå.  Havs- och vattenmyndigheten och SGU ska liksom hittills vägleda länsstyrelserna. Övriga centrala myndigheter bör bidra med kunskap.	Bifaller förslaget att SGU ges formellt ansvar för grundvattenförekomst-avgränsning.  SGU bifaller förslaget att lst ger förslag på statusklassificering, KV, KVM, MKN, samt att genomföra analys av påverkan och risk.  Arbetet kan även samordnas av de fem länsstyrelser som idag är vattenmyndigheter  Aggregeringen kan göras på regional nivå, inklusive den ekonomiska analysen.  Bifaller att SGU fortsatt vägleder länsstyrelsen
18.3	Länsstyrelserna ska ta fram förslag till miljö kvalitetsnormer och Havs- och vattenmyndigheten respektive SGU ska kvalitetssäkra och bereda länsstyrelsernas förslag till miljö kvalitetsnormer för yt- respektive grundvatten inför beslut. Havs- och vattenmyndigheten och SGU ska vid beredningen av förslag till miljö kvalitetsnormer ta in synpunkter från övriga berörda centrala myndigheter. En nationell nämnd inrättas för att besluta om miljö kvalitetsnormer för yt- och	SGU stödjer förslaget att myndigheten ska kvalitetssäkra och bereda förslag till MKN för grundvatten, och konstaterar att detta är en resurskrävande uppgift.

	grundvatten. Administrativa uppgifter åt nämnden utförs av Havs- och vattenmyndigheten som värmyndighet.	Bifaller förslaget att en nationell nämnd inrättas
18.4	Regeringen tar fram en skrivelse till riksdagen med en nationell handlingsplan för vattenförvaltningen. Havs- och vattenmyndigheten tillsammans med SGU och övriga berörda myndigheter tar fram underlag i form av ett förslag till nationell handlingsplan.	SGU stödjer förslaget om en nationell handlingsplan och ser att den förenklar avvägningar mellan olika samhällsintressen
18.5	Havs- och vattenmyndigheten ska i samverkan med SGU ta fram och besluta om förvaltningsplaner för avrinningsdistrikten.	Bra förslag att de nationella delarna i FP redovisas gemensamt, istället för 5 snarlika versioner
18.5.3	ta fram och genomföra samråd om tidsplan och arbetsprogram för arbetet med förvaltningsplanen samt en översikt över väsentliga frågor.	Distriktsspecifika delar av förvaltningsplanerna kan även tas fram av fem samordnande lst, som också med fördel genomför samråden
18.7	Regeringen tar fram och beslutar om åtgärdsprogram för avrinningsdistrikten. Havs- och vattenmyndigheten tillsammans med SGU och övriga berörda myndigheter och kommuner ska ta fram förslag till åtgärdsprogram för distrikten.	Bifaller förslaget att regeringen beslutar om åtgärdsprogram.  Utmaning att involvera samtliga berörda myndigheter i utformningen av förslag till åtgärdsprogram.
18.7.1	Genom att regeringen beslutar om åtgärdsprogrammen blir kopplingen tydligare mellan finansieringen av åtgärder och den ordinarie statliga budgetprocessen genom vilken riksdag och regering styr finansieringen av statligt finansierad verksamhet. Både riksdagen och regeringen ges på detta sätt en tydligare roll i vattenförvaltningen.	En annan väg att stärka tillsynsmyndigheters finansiering är att man får behålla tillsynsavgiften, precis som kommunerna gör, för att finansiera sin tillsyn. Det borde leda till att PPP (förorenaren betalar) tillämpas i större utsträckning.
18.8	Länsstyrelser, kommuner och berörda myndigheter ska gemensamt genomföra en konkret åtgärdsplanering på avrinningsområdesnivå och gemensamt ta fram en operativ plan och vid behov delåtgärdsprogram. Myndigheterna ska själva bestämma hur den lokala samverkan i åtgärdsplaneringen ska utformas i varje avrinningsområde. Det ska avsättas medel till länsstyrelserna för arbete med avrinningsområdes-samordning. Länsstyrelserna ska särskilt bedöma om åtgärderna i en operativ plan är tillräckliga för att nå de mål som anges i miljö kvalitetsnormerna. Havs- och vattenmyndigheten och SGU ska utvärdera den samlade effekten av de operativa planerna.	Viktigt med bra former för gemensamt genomförande av planering. Svårt för centrala myndigheter att vara aktiva på denna lokala nivå.  De lst som idag är VM bör ges en samordnande roll att hålla ihop arbetet distriktsvis och vara kanal för centrala myndigheters intressen  Komplex uppgift för SGU att utvärdera den samlade effekten av de operativa planerna (kräver att lst gör bra bedömningar av måluppfyllnad i steget innan)

18.9	<p>Distriktsvisa övervakningsprogram ska tas fram och genomföras av Havs- och vattenmyndigheten och SGU i nära samverkan med berörda myndigheter och utövare, såsom Naturvårdsverket, länsstyrelserna, SMHI och SLU. Länsstyrelserna ska ta fram förslag till operativ och undersökande övervakning. Bemyndigandet till Havs- och vattenmyndigheten och SGU att meddela närmare föreskrifter om programmets innehåll upphävs. Havs- och vattenmyndigheten och SGU bör ta fram övergripande metodbeskrivningar och vägledningar i samverkan med berörda myndigheter.</p>	<p>Bifaller - bra förslag att SGU ska ta fram och genomföra distriktsvisa övervakningsprogram för grundvatten</p> <p>SGU föreslår att länsstyrelsen även tar fram förslag på kvantitativ övervakning, vilket inte framgår av förslaget.</p>
18.10	<p>Havs- och vattenmyndigheten, SGU, länsstyrelserna och övriga berörda myndigheter och kommuner ska samverka med varandra för en effektiv vattenförvaltning. En ny bestämmelse om detta införs i vattenförvaltningsförordningen. Skyldigheten att, när det är lämpligt, bilda referensgrupper för samverkan med olika intressenter förtydligas. Länsstyrelser bör ansvara för lokala referensgrupper för vattenförvaltningsarbetet på avrinningsområdesnivå. När det är lämpligt kan medlemmar i befintliga vattenråd utgöra grunden till en lokal referensgrupp. Havs- och vattenmyndigheten bör ansvara för en nationell referensgrupp för att säkerställa information till och medverka av berörda branschorganisationer och relevanta organisationer från det civila samhället.</p>	<p>Tveksamt om lagreglering behövs. Samverkan bör i första hand ske behovsstyrt och på eget initiativ utan lagkrav om det ska kunna ske långsiktigt och med engagemang. Kommer inte bli lätt avgöra ”när det är lämpligt” att bilda referensgrupper.</p> <p>Vattenrådets roll, mandat och finansiering i behov av förtydligande</p>
18.11	<p>Havs- och vattenmyndigheten och SGU ska även fortsättningsvis ansvara för att ta fram föreskrifter och vägleda övriga myndigheter och kommuner om hur vattenförvaltningsarbetet ska bedrivas. Även andra centrala myndigheter ska ha vägledande uppgifter. Det nationella metodstödet görs samordnat på nationell nivå av Havs- och vattenmyndigheten i samverkan med i första hand SGU och SMHI. Vattendirektören ska även fortsatt komma från Regeringskansliet. Havs- och vattenmyndigheten ska svara för uppgiften att länka ihop CIS-arbetet med det svenska vattenförvaltningsarbetet.</p>	<p>Bifaller</p> <p>Bra om det framgår tydligt att SGU har <i>ansvar</i> för metodstöd avseende grundvatten eftersom vi har föreskriftsansvaret</p>
20.1	<p>Havs- och vattenmyndigheten ska även fortsättningsvis ansvara för rapporteringen till Europeiska kommissionen.</p>	<p>Mycket viktigt att nyckelpersoner med erfarenhet av rapporteringen inte förloras. SGU identifierar rapporteringen som en mycket personberoende och sårbar uppgift i dagsläget.</p>
20.2	<p>Uppföljning och utvärdering av uppnådda resultat ska vidareutvecklas, både vad gäller löpande uppföljning</p>	



	<p>och fördjupade utvärderingar. Myndigheterna ska årligen redovisa resultat till regeringen, som i sin tur bör lämna en resultatredovisning till riksdagen. Regeringen ska vart sjätte år lämna en fördjupad utvärdering till riksdagen. Havs- och vattenmyndigheten ska leda arbetet med fördjupade utvärderingar.</p>	<p>Angeläget att den nationella rapporteringen inte blir för betungande.</p>
20.2.2.	<p><i>Utredningen föreslår</i> att myndigheterna årligen ska redovisa resultat till regeringen. Regeringen bör fortsättningsvis lämna en årlig samlad resultatredovisning för vattenförvaltningen till riksdagen.</p>	
21.2.1.	<p>Vattenförvaltningen organiseras så att <i>kommunerna</i> ges en tydligare roll, bland annat genom att de ska delta i åtgärdsplaneringen på avrinningsområdesnivå.</p> <p><i>Länsstyrelsernas</i> roll förtydligas och utökas, bland annat genom att deras ansvar för att ta fram kunskapsunderlag och förslag till miljö kvalitetsnormer formaliseras. De ges även ansvar för att samordna en myndighetsgemensam åtgärdsplanering i avrinningsområdena och dokumentera detta i en operativ plan och vid behov ta fram delåtgärdsprogram. Länsstyrelserna ska även följa upp resultaten av vidtagna åtgärder och arbeta med operativ och undersökande övervakning. Samtliga länsstyrelser ges också ansvaret för att yttra sig i mål och ärenden om att tillåta en verksamhet eller åtgärd med stöd av bestämmelser om undantag från 5 kapitlet 4 § miljöbalken och att svara för den statliga kontrollen av sådana kommunala beslut. Även vissa andra uppgifter som i dag är koncentrerade till de länsstyrelser som är vattenmyndigheter förs över till samtliga länsstyrelser.</p> <p><i>Övriga myndigheter</i> ges en tydligare roll i vattenförvaltningen genom att de bland annat ska delta i åtgärdsplaneringen och följa upp resultaten av de åtgärder som de har genomfört.</p> <p>Länsstyrelserna ska inrätta <i>lokala referensgrupper</i> för att säkerställa information till och medverka av olika aktörer i planerings- och uppföljningsarbetet på avrinningsområdesnivå.</p>	<p>Bifaller kommunernas tydligare roll i åtgärdsarbetet</p> <p>Bifaller att länsstyrelsernas roll förtydligas och utökas</p> <p>Fem samordnande Lst kan också ha ansvar att samordna den myndighetsgemensamma åtgärdsplaneringen</p> <p>Bifaller att lst ges ansvar att yttra sig i ärenden enligt MB 5 kap 4 §, etcetera enligt förslaget</p> <p>Övriga myndigheter deltar redan i dag i dialogsamtal i planering av åtgärdsprogram, samt återrapporterar</p> <p>Svårt tvinga in aktörer i ett frivilligt arbete. Bättre att ge tydligare roll, mandat och finansiering till befintliga vattenråd. Då kommer det lokala engagemanget att ta ordentlig fart.</p>
kommun	<p>Vårt förslag innebär sammanfattningsvis följande:</p>	

	– att kommunerna ges en tydligare roll i vattenförvaltningen i avrinningsområden vad gäller planering, genomförande och uppföljning,	Viktigt att kommunerna har representation i det beslutande organet (normgivningsnämnden)
	– att kommunerna ska delta i arbetet med att ta fram underlag till kartläggnings- och analysarbetet,	Sker redan idag i stor utsträckning på frivillig väg samt att det redan finns lagstöd att kräva in denna typ av underlag
	– att kommunerna ska delta i det arbete som länsstyrelserna ansvarar för med konkret myndighetsgemensam åtgärdsplanering på avrinningsområdesnivå, samt	Det kan bli svårt med motivationen om fysiska åtgärder fortsatt inte betraktas som bindande. Tydligare krav på genomförande av lokala åtgärdsprogram underlättar.
	– att kommunerna årligen ska följa upp resultaten av de åtgärder som de genomfört och bidra till den fördjupade utvärderingen vart sjätte år.	Den årliga rapporteringen sker redan idag men bör kopplas tydligare till åtgärdsbehov enligt lokala åtgärdsprogram.
	Vårt förslag innebär sammanfattningsvis följande:  – att länsstyrelserna ges ett tydligt formaliserat ansvar för att ta fram kunskapsunderlag och förslag till miljökvalitetsnormer för vattenförekomster inom respektive län,	Bifaller  (Länsöverskridande vatten hanteras av <i>en</i> länsstyrelse)
	– att länsstyrelserna ska samordna det myndighetsgemensamma arbetet med konkret åtgärdsplanering på avrinningsområdesnivå och dokumentera detta i en operativ plan med de åtgärder som länsstyrelserna och övriga aktörer behöver genomföra för att nå målen i miljökvalitetsnormerna,	Det kan ev vara effektivare om fem samordnande lst får rollen att samordna det myndighetsgemensamma arbetet
	– att länsstyrelserna ska bedöma behovet av ett delåtgärdsprogram och vid behov se till att ett sådant program tas fram i samverkan med övriga berörda myndigheter och kommuner,	Det kan ev vara effektivare om fem samordnande lst får rollen att samordna det myndighetsgemensamma arbetet. Görs med fördel på distriktsnivå. Krav att programmen rapporteras till EU så det innebär ökande administrativ börda.
	– att länsstyrelserna ska ta fram förslag till övervakningsprogram för operativ och undersökande övervakning,	SGU föreslår att länsstyrelserna tar fram övervakningsprogram för operativ övervakning <i>i samverkan med SGU</i> . Den operativa övervakningen är komplex och kräver ofta både lokalkunskap, som ofta finns hos länsstyrelserna, och sakkunskap kring grundvatten som ibland finns på länsstyrelsen och ibland kräver stöd av SGU. Samt <i>kvantitativ</i> övervakning

	– att länsstyrelserna årligen ska följa upp resultaten av de åtgärder som de har genomfört till följd av den myndighetsgemensamma åtgärdsplaneringen och bidra till den fördjupade utvärderingen vart sjätte år,	Bifaller. Utan vattendelegationer så saknar berörd samordnande lst rådighet att agera i dessa frågor i andra län.
	– att samtliga länsstyrelser tar över vattenmyndigheternas uppgift att bedöma om det är omöjligt eller orimligt dyrt att vidta de åtgärder som behövs för att ett badvattens kvalitet ska kunna klassificeras som tillfredsställande,	Bifaller. Utan vattendelegationer så saknar berörd samordnande lst rådighet att agera i dessa frågor i andra län.
	– att samtliga länsstyrelser tar över vattenmyndigheternas uppgift att yttra sig i mål och ärenden om att tillåta en verksamhet eller åtgärd med stöd av 4 kapitlet 11–12 §§ vattenförvaltningsförfordningen samt att utöva den statliga kontrollen av sådana kommunala beslut,	Bifaller. Utan vattendelegationer så saknar berörd samordnande lst rådighet att agera i dessa frågor i andra län.
	– att samtliga länsstyrelser tar över vattenmyndigheternas uppgift att agera när en vattenförekomst kvalitet försämras tillfälligt, till exempel till följd av exceptionella naturliga orsaker,	Bifaller. Utan vattendelegationer så saknar berörd samordnande lst rådighet att agera i dessa frågor i andra län.
	– att samtliga länsstyrelser tar över vattenmyndigheternas uppgift att utarbeta kartor över översvämningsrisker för områden där Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) anser att betydande översvämningsrisker finns eller kan uppstå,	Bifaller
	– att samarbetsformer mellan länsstyrelser och med kommuner och berörda myndigheter vidareutvecklas, samt	Bifaller
	– att länsstyrelserna tillsammans samordnar sitt arbete inom vattenförvaltningen.	Bifaller  Idag finns en samarbetsorganisation via länsrådsgrupp G6, den vattenstrategiska chefsgruppen, samt vattenvårdsdirektörerna
21.2.3	Vårt organisationsförslag innebär sammanfattningsvis följande:  – att regeringen tar fram en skrivelse till riksdagen med en nationell handlingsplan,	Bifaller
	– att riksdagen behandlar regeringens skrivelse med en nationell handlingsplan,	Bifaller

	– att regeringen tar fram och beslutar om åtgärdsprogram för avrinningsdistrikten,	Bifaller
	– att regeringen följer upp och genomför åtgärdsprogrammen på det sätt som behövs, till exempel genom instruktioner och direktiv till de statliga myndigheterna och förslag till riksdagsbeslut, samt	Bifaller
	– att regeringen tar emot och bereder myndigheternas resultatredovisningar för vattenförvaltningsarbetet i årsredovisningarna samt lämnar en årlig samlad resultatredovisning för vattenförvaltningen till riksdagen i budgetpropositionen.	Bifaller
	Vårt organisationsförslag innebär sammanfattningsvis följande:  – att Havs- och vattenmyndigheten och SGU i samverkan med SMHI och länsstyrelserna ska se över och vid behov justera vattenförekomstindelningen för ytvatten respektive grundvatten inom varje distrikt,	Bifaller
	– att Havs- och vattenmyndigheten och SGU ska aggregera resultaten från kartläggnings- och analysarbetet till distriktsnivå för ytvatten respektive grundvatten,	Kan också göras på regional nivå och sedan kompletteras av HaV och SGU
	– att Havs- och vattenmyndigheten och SGU ska bereda länsstyrelsernas förslag till justering av miljökvalitetsnormer för ytvatten respektive grundvatten,	Bifaller
	– att Havs- och vattenmyndigheten, tillsammans med SGU, ska genomföra samråd för arbetsprogram, översikt över väsentliga frågor och förvaltningsplan för alla distrikt,	De distriktsspecifika delarna kan göras av samordnande lst
	– att Havs- och vattenmyndigheten tillsammans med SGU och övriga myndigheter och kommuner ska ta fram underlag och förslag till nationell handlingsplan och åtgärdsprogram för distrikten,	Bifaller
	– att Havs- och vattenmyndigheten, tillsammans med SGU, ska ta fram en förvaltningsplan per distrikt, inklusive en sammanställning av den nationella handlingsplanen och de av regeringen beslutade åtgärdsprogrammen för distrikten samt de avrinningsområdesvisa operativa planerna och delåtgärdsprogrammen,	Allt kan samordnande lst ta fram de distriktsspecifika delarna i förvaltningsplanerna, HaV och SGU tar de gemensamma nationella delarna, kompletterar och är beslutande

	– att Havs- och vattenmyndigheten och SGU ska bedöma om föreslagna åtgärder i de operativa planerna sammantaget är tillräckliga för möjligheten att nå målen i miljö kvalitetsnormerna,	Bifaller
	– att Havs- och vattenmyndigheten ska besluta om förvaltningsplaner för distrikten,	Bifaller
	– att SGU ska ta fram nationella modellberäknade underlag till övervakning, kartläggning och analys,	Bifaller
	– att SGU bör vara datavärd för grundvatten,	Bifaller
	– att Havs- och vattenmyndigheten och SGU, i nära samverkan med bland annat Naturvårdsverket, SMHI, Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) och länsstyrelserna, ska ta fram och genomföra distriktsvisa övervakningsprogram för ytvatten respektive grundvatten,	Bifaller
	– att Havs- och vattenmyndigheten ska besluta om program för operativ och undersökande övervakning av ytvatten samt utforma, genomföra och administrera den kontrollerande övervakningen för ytvatten,	Bifaller
	– att SGU ska besluta om program för operativ övervakning av grundvatten samt utforma, genomföra och administrera den kontrollerande övervakningen för grundvatten, samt	Bifaller. Samt besluta om program för kvantitativ övervakning.
	– att Havs- och vattenmyndigheten ska leda arbetet med en fördjupad utvärdering, som redovisas i förvaltningsplanerna, vart sjätte år.	Det blir svårt att synkronisera fördjupad utvärdering med 6-årscyklerna och hinna få med det i FP. En eftersläpning i datarapportering och samråd mm kräver att allt underlag finns på plats drygt 1 år innan beslut.
	Vi menar också att Havs- och vattenmyndigheten och SGU även fortsättningsvis ska vägleda länsstyrelserna i deras vattenförvaltningsarbete.  I denna uppgift ingår bland annat att ta fram föreskrifter, handböcker, nationellt metodstöd och utbildningsinsatser för vattenförvaltningsarbetet i samverkan med övriga centrala myndigheter, bland annat utifrån resultatet av CIS-arbetet. Därutöver menar vi att Havs- och vattenmyndigheten även fortsättningsvis ska genomföra rapporteringen till kommissionen och ha det övergripande ansvaret för CIS-arbetet genom att ingå i den strategiska gruppen SCG som har en samordnande roll gentemot andra	Bifaller  Inklusive vägledning till föreskrifterna  Bifaller förslag om CIS-arbetet.

	arbetsgruppen inom CIS. SGU bör fortsätta att delta i arbetsgruppen för grundvatten.	
	– att SMHI ska svara för avgränsningen av avrinningsområden,	Bifaller
	– att SMHI ska bistå länsstyrelserna med att ta fram nationella modellberäknade underlag till övervakning, kartläggning och analys, samt	Bifaller
	– att SMHI bör vara datavärd för ytvattenförekomster och grundläggande hydrologisk information.	Bifaller
	– att en nationell normgivningsnämnd för vattenförvaltningen inrättas för att besluta om miljökvalitetsnormer med Havs- och vattenmyndigheten som värdmyndighet.	Bifaller. Se synpunkter ovan
	– att det inrättas en nationell referensgrupp för vattenförvaltningen för att säkerställa information till och medverkan av berörda branschorganisationer och relevanta organisationer från det civila samhället i planerings- och uppföljningsarbetet på nationell nivå.	Bifaller, alt behåll och utveckla de forum som redan används för informationsspridning och samverkan
21.2.4	Havs- och vattenmyndigheten, SGU, länsstyrelserna och den föreslagna nämndmyndigheten pekas ut som behöriga myndigheter.	Bifaller
21.3	Vattendelegationernas beslutanderätt delas upp på olika beslutsinstanser. Det inrättas en särskild nämndmyndighet för beslut om miljökvalitetsnormer.	Bifaller. Se synpunkter ovan.
	Uppgiften att svara för handläggande uppgifter åt nämnden menar vi bör delas mellan Havs- och vattenmyndigheten och SGU avseende yt- respektive grundvatten. I uppgiften ingår att bereda förslag till miljökvalitetsnormer och föredra dessa för nämnden.	Bifaller för att ske samordnat
	Normerna beslutas som myndighetsföreskrifter. Vi föreslår att de publiceras i värdmyndighetens författningssamling, det vill säga Havs och vattenmyndighetens. Det kan också övervägas att normerna för grundvatten ska publiceras i SGU:s författningssamling.	
21.4	<i>Utredningen föreslår</i> att organisationsförändringen genomförs med verkan från den 1 april 2022.	Bifaller. Eventuellt kan ett senare datum bättre säkerställa att rapporteringen genomförs som den ska. Utrymme bör ges för ev omrapportering och kompletteringar av data.
22.2	Finansieringen av vattenförvaltningen bör utgå från ett helhetsperspektiv och vara en integrerad del av den	Bifaller

	<p>ordinarie statliga finansiella styrningen och budgetprocessen, och ges ett tydligare stöd genom den nationella handlingsplanen och de nationellt beslutade åtgärdsprogrammen för distrikten.</p>	
22.3	<p>Havs- och vattenmyndighetens och SGU:s förvaltningskostnader för vattenförvaltningsarbetet bör finansieras via respektive myndighets förvaltningsanslag. Länsstyrelsernas och SMHI:s förvaltningskostnader för vattenförvaltningsarbetet bör fortsatt finansieras via sakanslag.</p> <p>För SGU:s del innebär det att medel bör föras över från utgiftsområde 20 till utgiftsområde 24 Näringsliv, anslag 1:8 Sveriges geologiska undersökning. Att lägga över medel till förvaltningsanslagen för Havs- och vattenmyndigheten och SGU innebär att dessa medel kommer att vara föremål för pris- och löneomräkning.</p>	<p>Bifaller att förvaltningskostnader finansieras via förvaltningsanslag</p>
22.4	<p>De medel som i dag finansierar vattenmyndigheternas verksamhet i enlighet med vattenförvaltningsförordningen bör omfördelas till Havs- och vattenmyndigheten, SGU och samtliga länsstyrelser utifrån den föreslagna omfördelningen av uppgifter och ansvar. För att stärka vattenförvaltningen föreslås ytterligare medel tillföras Havs- och vattenmyndigheten och SGU från anslag inom utgiftsområde 20.</p> <p>Havs- och vattenmyndighetens förvaltningsanslag bör tillföras medel från anslag 1:11 (omfördelade medel) samt medel från annat anslag inom utgiftsområde 20 (utökade resurser).</p> <p>SGU:s förvaltningsanslag bör tillföras medel från anslag 1:11 (omfördelade medel samt tidigare bidragsmedel) samt medel från annat anslag inom utgiftsområde 20 (utökade resurser).</p> <p>För SGU:s del innebär det att medel bör föras över från utgiftsområde 20, anslag 1:11 till utgiftsområde 24 Näringsliv, anslag 1:8 Sveriges geologiska undersökning (förvaltningsanslag). De medel som bör föras över utgörs bland annat av en del av de medel som i dag finansierar vattenmyndigheterna och de medel SGU i dag erhåller som bidrag från anslag 1:11.</p>	<p>Se ovan synpunkter på finansieringsförslaget till SGU.</p>
22.6	<p>Regeringen bör ge en myndighet eller en särskild utredare i uppdrag att ta fram ett förslag på hur en vattenförvaltningsavgift kan utformas. En sådan avgift bör användas för att stimulera arbete med fysiska åtgärder som inte kan finansieras på annat sätt.</p>	<p>Bifaller. Det är rimligt att de som använder eller på annat sätt påverkar vatten bidrar till finansieringen av fysiska åtgärder där enskild ansvarig saknas.</p>

		<p>Dock viktigt att principen om PPP fortsätter att tillämpas så att förorenaren betalar för den negativa miljöpåverkan man står för. Hela MB vilar på denna princip. En ny vattenförvaltningsavgift skulle kunna fokusera på de diffusa påverkanskällor som bara delvis prövas enligt MB (t.ex. jordbruk, skogsbruk, dagvatten)</p> <p>I tillägg anser SGU att även en avgift för att täcka övervakning bör utredas.</p>
	<b>Kommentarer till författningsförslag</b>	
1.1	Förslag till lag om ändring av miljöbalken (1998:808)	Bifaller förslaget
1.2	Förslag till förordning (2021:xx) med instruktion för Statens nämnd för normgivning på vattenförvaltningens område	Bifaller förslaget
1.5	Förslag till förordning om ändring i vattenförvaltningsförordningen (2004:660)	Det finns skäl att se över författningsförslaget för att säkerställa att det innehåller de bemyndiganden som krävs för att SGU och HaV ska kunna fullgöra sina skyldigheter som föreslås i utredningen. Gäller tex när, var, hur underlag ska lämnas till HaV resp SGU.
1.7	<p>Förslag till förordning om ändring i förordningen (2008:1233) med instruktion för Sveriges geologiska undersökning</p> <p><i>8 a §</i> <i>Sveriges geologiska undersökning ska arbeta med frågor som rör vattenförvaltning och samverka med Havs- och vattenmyndigheten, Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut samt länsstyrelserna i arbetet med genomförande av vattenförvaltningsförordningen (2004:660). Myndigheten ska även samverka med Havs- och vattenmyndigheten när det gäller frågor som har betydelse för havsmiljön. Myndigheten ska utföra de handläggande uppgifter åt Statens nämnd för normgivning på vattenförvaltningens område som anser grundvatten.</i></p>	Bifaller förslag till ändring i SGUs instruktion



Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Anneli Wirtén.

I den slutliga handläggningen av ärendet har även enhetscheferna Mats Wallin och Ellen Walger, samt statsgeolog Carola Lindeberg, deltagit. Statsgeolog Jenny McCarthy har varit föredragande.

Anneli Wirtén

Jenny McCarthy